

TERUGBLIK CONGRES (NIET) ROKEN EN DE ZORG 2025

Op 9 oktober vond het congres (Niet) Roken en de Zorg plaats. Het thema: Van plan tot praktijk.

In deze infomap blikken we terug op het congres, georganiseerd door het Trimbos-instituut, VGN, ActiZ, NVZ, BVKZ en FLZ.

INHOUDSOPGAVE

De organisatie	3
Handige links	4
Talkshow	5
Sessies	7
Afsluiting	15
VBA+ challenge	16
Infomarkt	17
Presentaties en foto's	19

DE ORGANISATIE

Dit congres is mede mogelijk gemaakt door financiering vanuit
VWS en georganiseerd door:

Branchevereniging
Kleinschalige Zorg

Heb je vragen en/of opmerkingen? Stuur een mail naar rookvrijezorg@trimbos.nl

HANDIGE LINKS

Rookvrije Zorg
toolkit

RookStopZorg
webpagina

Rookvrije Thuiszorg
toolkit

E-learning stopadvies
bestel de gratis e-learning

Ouderen- en gehandicaptenzorg
interactief stappenplan

VBA+
implementatie toolkit

Platform SMR
word lid en stel je vragen

VBA+ challenge
bestel het gratis spelpakket

In iedere roker zit een stopper
bestel het boek

Webwinkel Trimbos
gratis materialen over tabak

TALKSHOW

Van plan tot praktijk

Dagvoorzitter Simone van Trier opende het congres (Niet) Roken en de Zorg. Tijdens de talkshow ging zij in gesprek met Maaïke Kramer-Segers, Luc van Lonkhuijzen, Leon van den Toorn, Dick de Wit en Hanneke Molema over de onmogelijke combinatie van roken en goede zorg.

De hoogtepunten van de afgelopen jaren kwamen aan bod, en samen werd vooruitgekeken naar nieuwe kansen en uitdagingen. In het bijzonder was er aandacht voor de rol van zorgverleners bij het geven van rookstopadvies, het belang van een gezonde leefstijl bij patiënten en de kansen die een opt-out benadering kan bieden.

Ook was er ruimte voor vragen uit het publiek en werd het eerste kwartet van het Tabakskwartet compleet gemaakt. Een mooie brug naar het eind van de talkshow: de aftrap van de VBA+ challenge. Een 4-weekse uitdaging om samen met collega's te oefenen met het geven van het VBA+ rookstopadvies.

Een inspirerende start van een veelbelovende dag!

Simone van Trier
Dagvoorzitter

Maaïke Kramer-Segers
MT-lid
Ministerie
Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Luc van Lonkhuijzen
Gynaecologisch
oncoloog
Amsterdam UMC

Leon van den Toorn
Longarts
Erasmus MC

Hanneke Molema
Programmamanager
Coalitie Leefstijl in de
Zorg

Dick de Wit
Voorzitter Raad van
Bestuur
Trajectum

TALKSHOW

Leon van den Toorn:

“Aandacht voor de leefstijl van de patiënt moet in het arsenaal van iedere zorgverlener zitten.”

SESSIES

Roken en vaperen: pathologie en cijfers

Danielle Cohen en Esther Croes

Tijdens deze sessie liet Danielle Cohen, longpatholoog in het LUMC, beeldend zien hoe de desastreuze gevolgen van roken eruitzien onder de microscoop en als uitgesneden preparaat. Vervolgens toonde Esther Croes, epidemioloog en tabaksexpert bij het Trimbos-instituut, hoe vapes – vooral onder jongeren – leiden tot meer rookgedrag en ernstige gezondheidsschade. Jongeren die vaperen gaan vaker roken dan hun niet-vapende leeftijdsgenoten. De e-sigaret is in de praktijk geen effectieve stopmethode en kent risico's die in een aantal gevallen even groot zijn als bij het roken van tabakssigaretten. Danielle en Esther presenteerden op levendige wijze deze angstaanjagende realiteit.

Van idee naar uitvoering: draagvlak voor rookvrije zorg in kleine teams en praktijken

Anton van Balkom, Trijnie Rozema en Manisha Maduro

Hoe maak je roken bespreekbaar in kleine zorgteams waar iedereen elkaar goed kent? In deze interactieve sessie deelde zorgondernemer Manisha Maduro haar ervaringen met het creëren van draagvlak voor een rookvrije organisatie.

Onder begeleiding van Anton van Balkom en Trijnie Rozema, aanjagers Rookvrije Zorg, verkenden deelnemers praktische handvatten om het onderwerp op tafel te krijgen, weerstand te begrijpen én draagvlak te creëren.

SESSIES

Kort en krachtig stopadvies: VBA+ in de praktijk

Sophie Klijnstra en Mirjam Blijleven

Tijdens deze sessie benadrukten Sophie Klijnstra en Mirjam Blijleven, projectmedewerkers Tabaksontmoediging bij het Trimbos-instituut, het belang van rookstopadvies. Wat zijn de cijfers en wat is de rol van de zorgprofessional?

Met het stopminuutje - oftewel het Very Brief Advice Plus (VBA+) - kunnen zorgprofessionals op een korte, positieve manier roken bespreekbaar maken en patiënten bewegen om te stoppen. Hoe ga je aan de slag met VBA+ in jouw zorgorganisatie? Bijvoorbeeld via de VBA+ challenge, het zorgpad Stoppen met roken, of het platform Stoppen met roken.

Roken als leefstijlthema in de zorg

Hanneke Molema, Yvonne Spies, Eva Smit en Miriam de Werd

In deze sessie kwam naar voren hoe deelnemers het gesprek over stoppen met roken een plek kunnen geven in de zorg. Hanneke Molema en Yvonne Spies vertelden namens Coalitie Leefstijl in de Zorg hoe de inzet op leefstijl in/vanuit de zorg versterkt en versnelt. Uit onderzoek onder patiënten blijkt dat patiënten verwachten dat hun zorgverlener leefstijl bespreekt. Eva Smit (Rijnstate) en Miriam de Werd (Jeroen Bosch Ziekenhuis) deelden hoe ziekenhuizen concreet invulling geven aan stoppen met roken in de zorg. Hoe maak je een terrein écht rookvrij? Er kwamen oplossingen voorbij, zoals een rookplek buiten het zicht en goede faciliteiten voor de schoonmaak zoals een peukenstofzuiger.

SESSIES

Dilemma's bij rookvrije zorg in gedwongen kader

Swanny Kremer

In een (aangepast) moreel beraad ging Swanny Kremer in gesprek over de vraag wat er nu pleit voor een algeheel rookverbod in de gesloten zorg, en ook wat de argumenten daartegen zijn. Deze actuele thema's werden besproken:

- 1) Autonomie: gedwongen stoppen met roken in de gesloten (forensische) zorg heeft ook morele componenten. Hoe verhoudt de waarde 'gezondheid' t.o.v. de waarde 'autonomie'?
- 2) Verplaats je in de patiënt: hoe is het voor een patiënt om gedwongen te worden om te stoppen met roken in een omgeving waarin al zoveel voor hen bepaald wordt? Is er ergens een mogelijkheid om op een andere manier enige extra ruimte voor 'autonomie' van de patiënten/cliënten te scheppen?

Financiering van stoppen-met-rokenzorg

Ron Schipper en Lasse Hannessen

Tijdens deze sessie gaven Ron Schipper (NZa) en Lasse Hannessen (Rookvrij en Fitter) een overzicht van de bekostiging en recente ontwikkelingen binnen de stoppen-met-rokenzorg (SMR-zorg). De NZa hanteert de vernieuwde Zorgstandaard Stoppen met Roken als uitgangspunt voor wat wel en niet tot de verzekerde zorg behoort. Deze zorgstandaard is onlangs vernieuwd en door alle betrokken partijen ondertekend. De intensieve SMR-zorg heeft zich sterk ontwikkeld. Een warme verwijzing naar intensieve SMR-zorg vanuit alle hoeken van de zorg is cruciaal als we willen toewerken naar een rookvrije samenleving. Daarom riepen zij alle zorgprofessionals in Nederland op om warm te verwijzen via de VBA+-methode.

SESSIES

Out-of-the-box oplossingen voor uitdagende problemen rondom rookvrije zorg

Miel Verstappen

Out of the box denken, hoe doe je dat? *"Kijken met een bochtje"*. Miel Verstappen van Buro Strakz hielp ons daarbij. Fouten maken mocht. De vliegenmeppers werden uitgedeeld: het antwoord *"ja maar"* bestond niet in deze sessie. Wie het tóch gebruikte, mocht zichzelf een vriendelijke tik geven. De deelnemers kregen een opdracht: bedenk een creatief en onvergetelijk evenement waarmee je de resultaten van de (niet-)roken-campagne viert met alle betrokkenen. Alles is mogelijk, van een feest op een onbewoond eiland voor de stoppers, tot een rode loper of zelfs een levenslied voor wie gestopt is. Aan het einde konden we concluderen: *"We hebben leren omdenken, creatief denken en vooral veel gelachen."*

Opstellen van rookvrij beleid en handhaving

Diana Vredenburg, Pieter Rijswijk en Linda de Heer

In deze sessie zijn waardevolle inzichten gedeeld, in zowel wetgeving als beleid en handhaving, met aandacht voor (juridische) dilemma's én praktische oplossingen. Diana Vredenburg en Pieter Rijswijk (NVWA) namen de deelnemers mee in hun toezichhoudende rol op de naleving van de Tabaks- en rookwarenwet. Linda de Heer (GGZ Noord-Holland-Noord) deelde hoe haar organisatie het rookvrije beleid heeft ingevoerd: van knelpunten tot handhaving. Een aantal tips: zet een duidelijke stip op de horizon, betrek medewerkers en cliënten en juridische kaders zijn steun (en geen stok). *"Rookvrije zorg is geen verbod, het is een keuze voor gezondheid."*

SESSIES

Stoppen met roken voor mensen met een licht verstandelijke beperking

Claudia Kaagman

Claudia Kaagman stelde zorg op maat voor personen met een licht verstandelijke beperking (LVB) in deze sessie centraal. Enkele kernpunten waren: 1) Personen met een LVB zijn gevoeliger voor verslavingen. Een zeer groot percentage van de personen met een LVB rookt dan ook terwijl het huidige SMR-aanbod niet passend lijkt, deze is bijv. te talig, 2) Zorg op maat blijkt benodigd. De SMR-zorg dient in te spelen op behoefte aan visuele hulpmiddelen, korte gesprekken, herhaling, samen doen en beloningen, en 3) In te zetten methodieken zijn o.a. het oplossingsgericht werken en de zelfdeterminatie theorie. In te zetten praktische tools zijn bijv. roken.steffie.nl, een LVB-flyer over vaperen of de inzet van (S)Topper.

Rookvrij werken bij mensen thuis

Thea van Wijk en Sigrid Troelstra

Hoe zorg je voor een rookvrije thuiszorg, in beleid én in de dagelijkse praktijk? Sigrid Troelstra (Trimbos-instituut) schetste de wetenschappelijke en juridische achtergrond en deelde praktische materialen ter ondersteuning. Ze liet zien hoe je stap voor stap aan de slag kunt met draagvlak creëren, het zorgvuldig vormgeven van beleid en het communiceren van afspraken met medewerkers en cliënten. Vervolgens vertelde Thea van Wijk van GGZ-organisatie hoe Lister dit stappenplan zelf heeft toegepast en rookvrij beleid dagelijks in de praktijk brengt. Samen met de deelnemers werden uitdagingen en oplossingen besproken. *“Rookvrij werken bij mensen thuis begint met de rookvrij werken en de vraag: waarom?”*

SESSIES

Jongeren en vaper: van preventie tot stopondersteuning

**Danielle Cohen, Lillian Goossen, Annelot Zondervan,
Daniëlle Kriele-Boon en Noor Rijkers**

Steeds meer jongeren vaper, vaak zonder zich bewust te zijn van de gezondheidsrisico's en de kans op verslaving. In deze sessie verkenden verschillende experts hoe we voorkomen dat jongeren beginnen, hoe we signalen vroegtijdig herkennen en welke vormen van stopondersteuning er zijn. In deze sessie werd het onderwerp vaper vanuit verschillende invalshoeken belicht: van preventieve strategieën tot praktische begeleiding bij stoppen. De experts bespraken samen met de deelnemers hoe we jongeren het beste kunnen beschermen en ondersteunen op weg naar een rook- en vapevrije toekomst.

Uitkomsten innovatielabs rookvrije ouderen- en gehandicaptenzorg

**Suzanne Mol, Tjerk Jonker, Karina Schotsma en
Remco Riemersma**

Tijdens deze sessie namen Tjerk en Suzanne de deelnemers mee in de reis van het Innovatielab rookvrije zorg. Ze deelden waarom zij dit initiatief startten vanuit hun rol als aanjager, wat het doel was en hoe het proces in zijn werk ging. Vanuit de praktijk lieten Karina Schotsman (Vivium) en Remco Riemersma (Vereen) zien hoe één van de innovaties uit het lab tot leven kwam – inclusief de lessen en ervaringen uit de toepassing. Deelnemers lieten zich inspireren, kregen een kijkje achter de schermen van vernieuwend werken én ervoeren zelf hoe het is om je innovatieve knop aan te zetten.

SESSIES

Borging van rookvrije zorg

Leonieke Breunis

Tijdens deze sessie deelde Leonieke Breunis, kinderarts in opleiding en postdoc onderzoeker verloskunde en gynaecologie bij het Erasmus MC, inzichten over het borgen van rookvrije zorg. Zij liet zien waarom rookvrije buitenruimtes essentieel zijn. Een rookvrij terrein beschermt tegen meeroken en derdehands rook en ontmoedigt rokers. Voor succesvolle implementatie van een rookvrij terrein is het meest belangrijk: het creëren van draagvlak bij alle groepen mensen die in de zorginstelling komen, duidelijke communicatie en op een positieve manier aanspreken. Borging vraagt om doorzettingsvermogen: loop af en toe over het terrein en kijk waar de pijnpunten liggen, doe zo nodig aanpassingen en blijf inzetten op positieve handhaving.

Stoppen-met-rokenbegeleiding op de POP-poli (Psychiatrie-Obstetrie-Pediatrie)

Karien Hack en Clasiën van der Houwen

Op de POP-poli van het Gelre Ziekenhuis Apeldoorn komen aanstaande en pas bevallen moeders met een psychische kwetsbaarheid. Ongeveer de helft van deze vrouwen rookt. Omdat stoppen met roken essentieel is voor de gezondheid van moeder en kind, is het belangrijk om hier aandacht aan te besteden. Samen met het Trimbos-instituut en stoppen-met-rokenaanbieder Sinefuma is een pilot gestart om de drempel tot stoppen met roken te verlagen. Tijdens deze sessie belichtte Clasiën van der Houwen de schadelijkheid van roken tijdens de zwangerschap, waarna Karien Hack de voorlopige bevindingen van de pilot presenteerde.

SESSIES

Gespreksvaardigheden oefenen

Greet Vos

Greet Vos (trainingsactrice) begeleidde vier interactieve sessies waarin deelnemers oefenden met gespreksvaardigheden rondom handhaving, het VBA+, motiverende gespreksvoering en het rookvrij maken van het team. Heerlijke bloopers spraken tot de verbeelding en de mooiste voorbeelden werden vertolkt. De deelnemers leerden:

1) het rookvrij beleid handhaven en overtreders vriendelijk aanspreken, 2) een stopadvies geven mét warme doorverwijzing en rokers motiveren, 3) omgaan met weerstand bij collega's en hen op de juiste manier aanspreken op ongewenst gedrag, en 4) cliënten in de thuiszorg op een respectvolle manier aanspreken op hun rookgedrag.

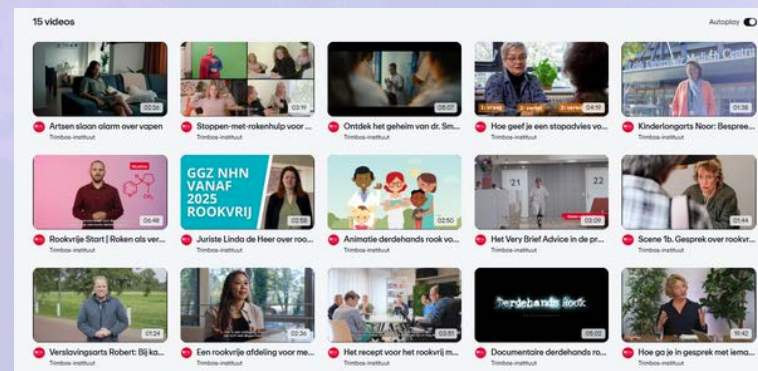

Filmzaal

Video's over Rookvrije Zorg

Ben je nieuwsgierig naar het grote aanbod aan stoppen-met-rokeninitiatieven en de toepassing van Rookvrije Zorg? Tijdens deze sessie werden in de filmzaal diverse filmpjes over rookvrije zorg getoond. Laat je inspireren door praktische voorbeelden en doe kennis op over tabaksontmoediging.

[Bekijk de video's over Rookvrije Zorg](#)

AFSLUITING

Wanda de Kanter

Tijdens de afsluiting van het congres (Niet) Roken en de Zorg benadrukte Wanda de Kanter de sleutelrol van zorgverleners in de beweging naar een rookvrije samenleving.

Ze vestigde de aandacht op de aanhoudende invloed en opmars van de tabaks- en vape-industrie, onder meer zichtbaar in de discussies rond COP11 en de herziening van de Tobacco Tax Directive en de Tobacco Products Directive binnen de EU. Ze waarschuwde voor de subtiele en hardnekkige manieren waarop deze industrie haar positie probeert te behouden en uit te breiden, en benadrukte hoe belangrijk het is dat zorgprofessionals en beleidsmakers hier actief en gezamenlijk tegenin gaan.

VBA+ CHALLENGE

Doe mee met de VBA+ challenge

Ga met je team 4 weken lang aan de slag met het VBA+ rookstopadvies.

Ontvang tips en motivatie en daag collega's uit: wie voert het vaakst het stopminuutje uit?

Meedoen kan op elk gewenst moment.

Waarom deze challenge?

Roken is nog steeds de belangrijkste oorzaak van ziekte en sterfte in Nederland. Veel mensen willen stoppen met roken, maar slechts een klein deel slaagt erin om zelfstandig te stoppen.

Als zorgprofessional kun je met een kort stopadvies écht het verschil maken. Een kort stopadvies verdubbelt de kans op succes. Het Very Brief Advice Plus (VBA+) is een effectief en laagdrempelig stopminuutje om stoppen met roken in elk consult bespreekbaar te maken.

Doe mee!

Ga naar trimbos.nl/vbapluschallenge voor meer informatie en bestel het gratis spelpakket via de webwinkel.

INFOMARKT

Platform SMR

Coalitie Leefstijl in de Zorg

Expertisecentrum Tabaksontmoediging

Branchevereniging SMR Zorg

Rookvrije Zorg

NVDA

RookStopZorg

De Nederlandse ggz

Publieksinformatie

FLZ & BVKZ

Rookvrije Start

Pharos wijkaanpak

ActiZ & VGN

INFOMARKT

PRESENTATIES EN FOTO'S

Presentaties

De presentaties van de sessies zijn te vinden via het ppt-icoontje bij de betreffende sessies in deze infomap, of op de congrespagina in het programma.

PRESENTATIES

Foto's

Op het congres zijn er mooie foto's gemaakt. Klik hieronder om ze te bekijken!

FOTO'S